

Kapitola 5 – Pouze Písmo

Adventisté sedmého dne přijali důležitost Bible věrným potvrzením reformačního principu *sola Scriptura*—to znamená, že víra a otázky praktického života se mají rozhodovat pouze na základě Písma. Už v roce 1847 James White jednoznačně prohlásil: „Bible je dokonalým a úplným zjevením. Je naším jediným měřítkem víry a záležitostí praktického života.“¹

Posuzování víry a záležitostí praktického života pouze Písmem bylo nazvané „heslem“ protestantské reformace.² V červnu roku 1520 odsoudila papežská bula 41 učení Martina Luthera a obvinila ho z odmítání veškerého svatého učení církve. Na svou obranu Luther napsal: „Jedině Písmo je pravým pánem a mistrem všech spisů a doktrín na zemi. K čemu by Písmo bylo dobré, kdyby to tak nebylo? Čím více jej odmítáme, tím více jsme spokojeni s lidskými knihami a učiteli.“³ Později když na Wormském sněmu vystoupil před císařem Karlem V prohlásil: „Moje svědomí je podřízené Slovu Božímu.“⁴

Odvážný postoj reformátorů, Bible a zrod protestantismu mají společnou historii a jsou úzce propojené. Reformace odmítla, že by patristická tradice, akademická filozofie a papežská nadvláda mohly být nadřazené biblické autoritě. Dnes tento boj pokračuje, a role Písma, jako jediného měřítka a konečné normy v otázkách teologie je stále ústřední zásadou v protestantské církvi.

Božská autorita a Starý zákon

Nicméně nedávno liberální protestantští teologové a římská katolická zkritizovali princip *sola Scriptura*. Někteří zpochybnili platnost *sola Scriptura*, protože „žádný text v Písmu nedefinuje *sola Scriptura*.“⁵ Bible údajně neobsahuje žádné důkazy na podporu *sola Scriptura*. Je toto pojetí biblické?

Skutečně, fráze *sola Scriptura* se v Bibli neobjevuje. Ve skutečnosti existovala doba, kdy žádná Bible neexistovala. Někteří poukazují na to, že přijímání celého Písma jako výchozího bodu pro naši teologii nás automaticky přesouvá z poměrů biblických pisatelů, protože dokončená Písma

---

¹ James White, Joseph Bates, and Ellen G. White, *A Word to the "Little Flock"* (1847; repr., Washington, DC: Review and Herald®, 1944), 13.

² Gerhard Ebeling, " 'Sola Scriptura' and Tradition," in *The Word of God and Tradition: Historical Studies Interpreting the Divisions of Christianity*, trans. S. H. Hooke (Philadelphia: Fortress Press, 1968), 102. Graham Cole calls it the great "catch cry" of the Protestant Reformation. Graham Cole, "Sola Scriptura: Some Historical and Contemporary Perspectives," *Churchman* 104, no. 1 (1990): 28.

³ Martin Luther, *Luther's Works*, vol. 32, *Career of the Reformer 2*, ed. George W. Forell (Philadelphia: Fortress Press, 1999), 11, 12.

⁴ Martin Luther, quoted in Roland H. Bainton, *Here I Stand: A Life of Martin Luther* (Nashville, TN: Abingdon Press, 1950), 185.

⁵ Robert A. Sungenis, "Point/Counterpoint: Protestant Objections and Catholic Answers," in *Not by Scripture Alone: A Catholic Critique of the Protestant Doctrine of Sola Scriptura* (Santa Barbara, CA: Queenship, 1997), 212. Similarly, John Whiteford, *Sola Scriptura: An Orthodox Analysis of the Cornerstone of Reformation Theology* (Chesterton, IN: Ancient Faith, 1996). Nedávno se objevilo tvrzení, že výskyt pojmu *sola Scriptura* je spíše výsledkem luterské teologie 19. století a že není charakteristický pro reformační teologii. Henk van den Belt, "The Problematic Character of *Sola Scriptura*," in *Sola Scriptura: Biblical and Theological Perspectives on Scripture, Authority, and Hermeneutics*, ed. Hans Burger, Arnold Huijgen, and Eric Peels (Leiden: Brill, 2018), 38–55.

neexistovala ještě dlouho po odehrání hlavních událostí.⁶ Lidé s těmito obavami dochází k závěru, že *sola Scriptura* nemůže být biblická. Ale tento směr uvažování je z několika důvodů nedostatečný. Pouze to, že se v Bibli nevyskytuje určité slovo, nebo fráze, neznamená, že v ní není myšlenka nebo koncept. To například můžeme vidět na ostatních pojmech, jako je slovo *Trojice*, které se také nenachází v Písmu, a přesto Písmo na mnoha místech svědčí o konceptu trojjediného Božství.

Křesťané považují za logické studium míst v Písmu ohledně života Krista a apoštolů. Už ve Starém zákoně jsou důkazy o kanonickém autoritativním povědomí, které rozpoznávalo, že psané Slovo bylo dané Bohem, aby vládlo a směřovalo jeho lid.⁷ Psané dokumenty jsou spojené se smluvním vztahem mezi Bohem a jeho lidem a tato psaná slova měla ovládat a směřovat jejich životy.⁸ Starý zákon vyrostl z těchto kořenů.⁹

Nový zákon uznává kánon, který nyní známe pod pojmem Starý zákon. Ježíš i apoštolové používali starozákonní Písma v normativním, kanonickém smyslu. Využívali slova jako „Písmo“ (*grafé*), a vyjádření jako „Zákon a Proroci“ (Lk 16,16), „je napsáno“ (Lk 19,46), „řekl Bůh“ (2K 6,16) a „Písmo praví“ (Ř 9,17). Ježíš věřil Starému zákonu a učení Mojžíše považoval za Slovo Boží (Mk 7,10-13). Citoval Davida a inspirované pisatele (Mk 12,36). Inspirované spisy Starého zákona považoval za posvátné a autoritativní (J 10,35; Lk 16,17).

Podobně i apoštolové potvrdili, že ve Starém zákoně promlouval Bůh ústy svých proroků (Sk 3,21), že Bůh inspiroval svatá Písma (Sk 1,16; 2Tm 3,16) a to co říká Písmo, říká Bůh (Ř 9,17; Ga 3,8)! Proto se mají božská Písma přijímat jako pravda (Ž 12,7; 19,8-10; 119,160).

Nový zákon tvrdí, že Pavel sloužil Bohu svých otců: „věřím všemu, co je napsáno v Zákoně a v Prorocích“ (Sk 24,14). Bylo mu jasné, že „všecko, co bylo kdysi napsáno, bylo napsáno k našemu poučení, abychom skrze trpělivost a povzbuzení z Písem měli naději“ (Ř 15,4; zdůraznění doplněno).¹⁰ Petr tento princip potvrdil, když řekl, že „proroctví nikdy nebylo proneseno z lidské vůle, nýbrž unášení Duchem Svatým mluvili lidé poslaní od Boha“ (2Pt 1,21).

Božská autority Nového zákona

Božská autorita také poznamenala poselství novozákonních pisatelů. Pavel věřil, že nemluvil „slovy, kterým vyučuje lidská moudrost, ale těmi, jimž vyučuje Duch svatý“ (1K 2,13). Jeho poselství přijala apoštolská církev „ne jako slovo lidské, ale tak, jak tomu opravdu je, jako slovo Boží“ (1Te 2,13). Bezpochyby, je svědectví Nového zákona jasné: spisy apoštolů byly: „považované za důvěryhodné, za

---

⁶ James Barr, *Holy Scripture: Canon, Authority, Criticism* (Philadelphia: Westminster Press, 1983), 3. Takže podle Barra: „V Bibli Písmo neřídí víru: ale Písmo je odvozené od víry“ 4. Jinde Barr popírá možnost vytváření pohledu na Písmo ze samotného Písma. Tvrdí: „Neexistuje nic jako ‚Biblický pohled na sebe samotnou‘ ze kterého bychom mohli získat plně autoritativní odpověď na tyto otázky.“ James Barr, *Fundamentalism* (London: SCM, 1977), 78. Reakci na Barrův ostrý criticismus a vyvážený záznam důkazů Písma poskytují na toto téma následující zdroje Sinclair B. Ferguson, „How Does the Bible Look at Itself?“ in *Inerrancy and Hermeneutic: A Tradition, a Challenge, a Debate*, ed. Harvie M. Conn (Grand Rapids, MI: Baker Books, 1988), 47–66; repr. Peter A. Lillback and Richard B. Gaffin Jr., eds., *Thy Word Is Still Truth: Essential Writings on the Doctrine of Scripture From the Reformation to Today* (Phillipsburg, NJ: P & R Publishing, 2013), 1207–1222. Viz také John M. Frame, „Scripture Speaks for Itself,“ in *God’s Inerrant Word*, ed. John Warwick Montgomery (Grand Rapids, MI: Bethany Fellowship, 1974), 178–200; repr. John M. Frame, appendix F in *The Doctrine of the Word of God* (Phillipsburg, NJ: P & R Publishing, 2010), 440–462; repr. Lillback and Gaffin, *Thy Word Is Still Truth*, 1224–1241. A nakonec viz Wayne A. Grudem, „Scripture’s Self-Attestation and the Problem of Formulating a Doctrine of Scripture,“ in *Scripture and Truth*, ed. D. A. Carson and John D. Woodbridge (Grand Rapids, MI: Zondervan, 1983), 19–59.

⁷ Zde sledujeme argument, který je obratně vysvětlen v Ferguson, „How Does the Bible,“ 50–54.

⁸ Ex 17,14; Dt 5,22.32; 6,4–8; 29,9; 30,9.10.15.16; 31,24–29; Joz 1,7.8; 8,34; 1 Kr 2,3; Neh 8,8–18; 9,3; Jr 30,2; srov. Dt 4,2. Viz John C. Peckham, *Canonical Theology: The Biblical Canon, Sola Scriptura, and Theological Method* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 2016), 31.

⁹ Viz také diskuzi v Peckham, *Canonical Theology*, 16–47.

¹⁰ Srov. paralelismus mezi Ř 15,4 a 5; trpělivost a povzbuzení z Písem je paralelní s Boží trpělivostí a povzbuzením!

spisy, které přesně představovali božské poselství“, mají božskou autoritu a moc vyjasnit kontroverzní otázky.¹¹

Navíc existuje přesvědčení, že autorita novozákonních spisů je na stejné úrovni se Starým zákonem.¹² Zprvce 1Tm 5,18 znázorňuje toto přesvědčení. Pavel říká, že „Písmo praví: ‚Volu, který mlátí, nedáš náhubek‘ a ‚hoden je dělník své mzdy.‘“ První část tohoto verše je citace z Dt 25,4 a druhá část je z Lk 10,7. Podobně Petr mluví o Pavlových spisech, jako o Písmu (2Pt 3,16). Všeobecně apoštolové předpokládali, že jejich poselství bude přijaté nebo odmítnuté na základě existujícího Písma.¹³

Křesťané v Beroji dostali pochvalu, že „denně pečlivě zkoumali Písma, zdali je tomu tak“ (Sk 17,11). Dychtivě zkoumali svědectví apoštolů pomocí starozákonního testu: „K zákonu a ke svědectví! Nebudou-li mluvit podle tohoto slova, tak v něm pro ně není úsvit“ (Iz 8,20). Podle tohoto principu nabádal apoštol Pavel křesťany v Korintu, aby smýšleli: „ne nad to, co je napsáno“ (1K 4,6).

Kristus a apoštolové zdůrazňovali autoritu existujícího Písma slovy „je napsáno“ (Mt 4,4-10; Sk 23,5; Ř 3,4.10 atd.). Jednoznačně ukázali, že celý život má být posuzovaný Písmem. Takže z učení Ježíše, apoštolů i samotného Písma vyplývá, že Písmo je konečnou normou. Pokud někdo očekává explicitnější vyjádření *sola Scriptura* uniká mu důležitost jejich historického kontextu a vývoje Písma. Přehlíží skutečnost, že Ježíš i novozákonní pisatelé používali existující Písma Starého zákona jako autoritativní zdroj a stavěli je na stejnou úroveň se spisy Nového zákona.¹⁴

Trvalá autorita

Pro protestanty je *sola Scriptura* klíčově důležitá. Nicméně pojetí *sola Scriptura* změnili někteří konvertité od protestantismu k římskému katolictví.¹⁵ Tvrdí, že samotné Písmo nemůže být autoritativní konečnou normou pro teologii, protože Bible zapříčinila protichůdné výklady. Je *sola Scriptura* „hříchem reformace“¹⁶, jak tvrdí Stanley Hauerwas, protože postrádá objektivní prostředky k výkladu Písma a vede k extrémnímu individualismu? Tento všudypřítomný vykladačský pluralismus to tak tvrdí a tak vytváří oslabující problém pro jakéhokoliv křesťana, který tvrdí, že bude následovat jedině Písmo.¹⁷ Ve světle této vykladačské výzvy stoupá počet protestantských a katolických teologů,

---

¹¹ Richard M. Davidson, “Who Is the Author of the Bible?” in *Interpreting Scripture: Bible Questions and Answers*, ed. Gerhard Pfandl (Silver Spring, MD: Biblical Research Institute, 2010), 3. Ježíš odpovídal Písmem, když odmítal pokušení od ďábla! [český překlad citované kapitoly viz příloha: „Kdo je autorem Bible?“ kapitola z knihy „Vykládání Písma biblické otázky a odpovědi“, pozn. překladatel]

¹² Například Jan uvádí citát ze Starého zákona slovy: „je napsáno“ (J 6,31; 8,17; 12,14 atd.). Je to fráze, která odstraňuje všechny pochybnosti a vyjadřuje autoritu citovaného textu. Viz Ferguson, “How Does the Bible,” 51. A podobné vyjádření „jsou zapsána“ označuje konec Janova vlastního evangelia (J 20,31). Zdá se, že zde sloveso *grafó* (psát) udržuje částečně autoritativní význam (srov. se slovy Piláta: „Co jsem napsal, napsal jsem“ [J 19,22]). Dopisy apoštolů se nečetli pouze v církvi, ale společně s posvátnými spisy Starého zákona (Ko 4,16). V knize zjevení je čtenářům zaslíbeno požehnání a jsou varováni, aby k tomu nic nepřidávali, ani neubírali (Zj 22,18.19) Zdá se, že toto je ozvěnou starozákonního varování (Dt 4,2). Zdá se, že si kniha Zjevení přivlastňuje stejnou autoritu, kterou si přisuzuje samotný Starý zákon.

¹³ Srov. Peckham, *Canonical Theology*, 148.

¹⁴ N to poukazuje Peckham ve skvělé kapitole “*Sola Scriptura: reductio ad absurdum?*” in *Canonical Theology*, 147.

¹⁵ Christian Smith, *The Bible Made Impossible: Why Biblicalism Is Not a Truly Evangelical Reading of Scripture* (Grand Rapids, MI: Brazos Press, 2012); Klaus Berger, “Bis der Notarzt kommt: Zurück zur Bibel? Der Ökumenismus treibt neue, welke Blüten,” *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, September 14, 2004, 33.

¹⁶ Stanley Hauerwas, *Unleashing the Scripture: Freeing the Bible From Captivity to America* (Nashville, TN: Abingdon, 1993), 155, quoted in Peckham, *Canonical Theology*, 159.

¹⁷ So Smith, *The Bible Made Impossible*, xi and passim..

kteří vyznávají vyšší autoritativní roli církve nebo tradice a kréd jako nedílné a správné pochopení *sola Scriptura*.¹⁸

Ale to vytváří klíčové a důležité otázky. Z historického pohledu nikdy všeobecně křesťané nepřijali kréda. Dokonce i zběžné čtení církevních otců odhaluje, že nikdy neexistovala uniformní a monolitická křesťanská tradice. To nás vede k otázce: „která z tradic křesťanství prvních století“ by měla být normativní? Žádné krédo nikdy nebylo univerzálně přijaté všemi křesťany. Nabízí se otázka: kterou církev a kterou tradici bychom měli upřednostnit při výkladu Písma? Nepotřebuje samotná tradice výklad? Jak může být Písmo konečnou autoritou, když jeho správný výklad závisí na církvi a tradici?

Navíc mezi denominacemi, které vyznávají jedině Písmo jako konečnou normu jejich teologie existuje působivá harmonie ve významných biblických učeních. To ukazuje, že *sola Scriptura* nemůže nést odpovědnost za neshody mezi křesťany. Naopak vykladačský pluralismus není problémem Písma, ale je problémem nesourodého lidského myšlení a chybných předpokladů. (Této otázce se budeme věnovat v následující kapitole).

Důraz na samotné Písmo by byl nesmyslný, pokud by Písmo nemělo žádnou autoritu, nebylo by potřebné pro naše poznání Boží pravdy, mělo by nejasný význam, nebo nedostatečné v souvislosti s Božím záměrem.¹⁹ Z tohoto studia je jasné, že věrnost vůči Božímu Slovu zůstává přetrvávající výzvou pro Boží lid. Určitě musí „Bibli přijmout jako jediné měřítko každého učení a jako základ všech reforem. Názory vzdělanců, vědecké teorie, vyznání víry a rozhodnutí církevních sněmů, která jsou tak početná a rozmanitá, jak početné a odlišné jsou církve, hlas většiny — nic z toho, a ani všechno dohromady nemůžeme pokládat za důkaz pro nebo proti kterémukoli článku víry. Dříve než přijmeme nějaké učení nebo zásadu, musíme jako důkaz požadovat jasný výrok: „Toto praví Panovník Hospodin.““²⁰

---

¹⁸ Richard Bauckham prohlásil, že „takovým způsobem se zúžil spor mezi katolíky a protestanty v pohledu na vztah mezi Písmem a tradicí, že někteří teologové mluví o „ekumenickém sblížení““ (Richard Bauckham, „Tradition in Relation to Scripture and Reason“ in *Scripture, Tradition, and Reason: A Study in the Criteria of Christian Doctrine*, ed. Richard Bauckham and Benjamin Drewery (New York: T & T Clark, 2004), 125, as quoted in Peckham, *Canonical Theology*, 151-152.20. Peckham, *Canonical Theology*, 152.

¹⁹ Srov. Cole, „*Sola Scriptura*,“ 24.

²⁰ Ellen G. White, *The Great Controversy* (Mountain View, CA: Pacific Press®, 1911), 595. [Český překlad WHITE, Ellen Gould Harmon. *Velké drama věků*. Praha: Advent-Orion, ISBN 80-7172-505-6.]